

FIȘA DISCIPLINEI

TEORII CONTEMPORANE ASUPRA ARTEI

Anul universitar 2026-2027

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca
1.2. Facultatea	Facultatea de Istorie și Filosofie
1.3. Departamentul	Filosofie
1.4. Domeniul de studii	Filosofie
1.5. Ciclul de studii	Licență
1.6. Programul de studii / Calificarea	Filosofie / Licențiat în Filosofie
1.7. Forma de învățământ	IF-zi

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	Teorii contemporane asupra artei			Codul disciplinei	HLR2607
2.2. Titularul activităților de curs	Prof. dr. Dan Eugen Rațiu				
2.3. Titularul activităților de seminar	Prof. dr. Dan Eugen Rațiu				
2.4. Anul de studiu	III	2.5. Semestrul	6	2.6. Tipul de evaluare	Colocviu
2.7. Regimul disciplinei	Opțional	2.8. Tipul disciplinei		Disciplină de specializare (DS)	

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	3	din care: 3.2. curs	2	3.3. seminar/ laborator/ proiect	1
3.4. Total ore din planul de învățământ	36	din care: 3.5. curs	24	3.6 seminar/laborator	12
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					24
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					16
Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					16
Tutoriat (consiliere profesională)					4
Examinări					3
Alte activități - comunicare bidirecțională cu titularul de disciplină / tutorele					1
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)				64	
3.8. Total ore pe semestru				100	
3.9. Numărul de credite				4	

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Nu sunt
4.2. de competențe	Nu sunt

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Prezența la orele de curs nu este obligatorie. Prezentarea la examen nu este condiționată de număr minim de prezențe.
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	Activitatea la seminar este obligatorie. Seminarele pierdute se pot recupera.

6.1. Competențele dobândite în urma absolvirii programului de studii (se preiau din planul de învățământ)¹

¹ Se vor prelua din Planul de învățământ al programului de studii acele competențe profesionale și/sau transversale la dezvoltarea cărora contribuie disciplina pentru care se elaborează fișa disciplinei. Pentru fiecare competență se va prelua întregul enunț, inclusiv codul competenței, cu formularea care apare în planul de învățământ, fără modificări. Dacă nu se preia nici o competență din oricare din cele două categorii, se șterge linia din tabel aferentă acelei categorii.

Competențe profesionale	
Codul competenței	Competență
CP1	Identificarea și aplicarea adecvată a fundamentelor teoretice și istorice ale filosofiei: presupuziții, principii, valori, etici, modalități de gândire și practici.
CP2	Ordonarea și formularea de idei, teme și probleme filosofice generale și de ramură.
CP4	Evidențierea cauzelor, principiilor și semnificațiilor acțiunilor, experienței și existenței umane.
Competențe transversale	
Codul competenței	Competență
CT1	Abordarea în mod realist și prin argumentare atât teoretică, cât și practică a unor situații-problemă cu grad mediu de dificultate în vederea soluționării lor eficiente.
CT2	Aplicarea tehnicilor de muncă eficientă într-o echipă multidisciplinară pe diverse paliere ierarhice.

6.2. Rezultatele învățării specifice programului de studii (se preiau din planul de învățământ)²

Rezultatele învățării vizate prin disciplină		
Codul competenței	Cunoștințe și înțelegere (Knowledge and understanding)	Abilități academice specifice (Specific academic skills)
CP1	Studentul/absolventul stabilește conexiuni între teorii și perspective filosofice formulate în diverse epoci, curente și tradiții de gândire și compară argumente filosofice complexe.	Studentul/absolventul analizează perspective teoretice diferite.
CP2	Studentul/absolventul gândește critic și aplică autonom și într-o manieră sistematică teorii filosofice din diferite domenii și arii disciplinare corespunzătoare disciplinelor studiate.	Studentul/absolventul folosește concepte filosofice cu un grad ridicat de dificultate, analizează sistematic idei și perspective teoretice care se situează dincolo de experiența empirică.
CT6	Studentul/absolventul gândește critic și aplică autonom principalele concepte filosofice în cel puțin o limbă străină.	Studentul/absolventul are un comportament responsabil și respectă normele și regulile deontologiei profesionale.

7. Rezultatele învățării specifice disciplinei

Cunoștințe și înțelegere (Knowledge and understanding)
1. Studentul/absolventul identifică și definește conceptele și teoriile contemporane ale artei, pe parcursul lecturii unor texte filosofice date.
2. Studentul/absolventul examinează analitic și sintetic texte/teorii filosofice, pe baza terminologiei specifice; problematizează și operaționalizează conceptele cheie pentru soluționarea unor probleme filosofice de complexitate medie.
3. Studentul/absolventul înțelege și descrie particularitățile definitorii ale teoriilor contemporane asupra artei, percepe dimensiunea istorică și pluralitatea interpretărilor filosofice despre natura și statutul artei și artistului.
4. Studentul/absolventul valorizează pozitiv fenomenele artistice contemporane și se raportează conștient și responsabil la pluralitatea valorilor estetice/artistice.
Abilități academice specifice (Specific academic skills)
1. Studentul/absolventul aplică, combină și transmite în mod corect și adecvat cunoștințele dobândite.
2. Studentul/absolventul utilizează în mod adecvat conceptele analitice majore din sfera teoriilor contemporane asupra artei: avangardă, kitsch, modernism, postmodernism, originalitate, operă de artă, scriitură, text, autor, „moartea autorului”, (re)producere, copie/original, anti-estetic etc.
3. Studentul/absolventul interpretează și apreciază creațiile umane prin aplicarea cunoștințelor filosofice/estetice de bază.

² Se menționează rezultatele învățării specifice programului de studiu la dezvoltarea cărora contribuie disciplina pentru care se elaborează fișa. Enunțurile, preluate fără modificări din Planul de învățământ în funcție de tipul disciplinei (DF/DS/DC) se trec în dreptul competenței asociate.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare - învățare	Observații ³
1. INTRODUCERE. Dispute discursive: postmodernism vs. modernism.	-curs interactiv cu fundament de prelegere și prezentări multimedia -discuții pe baza unor exemple	
2. MODERNISMUL ESTETIC AMERICAN: CLEMENT GREENBERG. Context, confruntări, mutații. Avangardă și kitsch. Conflictul formelor artistice: abstracție vs. figurație.	-curs interactiv cu fundament de prelegere și prezentări multimedia -discuții pe baza unor exemple	
3. Reducția modernistă și metodă critică formalistă. Modernismul estetic: esențialism, istorism, formalism. Specificitatea medium-ului ca esență a artei.	-curs interactiv cu fundament de prelegere și prezentări multimedia -discuții pe baza unor exemple	
4. Modernismul american vs. modernismul european. Abstracția (post)picturală americană: o nouă etapă a modernismului. Critica estetic-elitistă a post-modernului.	-curs interactiv cu fundament de prelegere și prezentări multimedia -discuții pe baza unor exemple	
5 POSTMODERNISMUL CRITIC-REZISTENT ȘI RE-EVALUAREA CONCEPTELOR ESTETICE MODERNISTE: ROSALIND KRAUSS. Critica demitologizantă și modelul structural al artei. Critica istorismului modernist și a noțiunilor de „autor” și „operă”.	-curs interactiv cu fundament de prelegere și prezentări multimedia -discuții pe baza unor exemple	
6. Critica esențialismului: expansiunea conceptuală postmodernă. Valorile postmodernismului „rezistent”: copia, repetiția, multiplul, reproductibilul.	-curs interactiv cu fundament de prelegere și prezentări multimedia -discuții pe baza unor exemple	
7. De la „condiția post-medium” a artei contemporane la „cavalerii medium-ului”.	-curs interactiv cu fundament de prelegere și prezentări multimedia -discuții pe baza unor exemple	
8. CRITICA REPREZENTĂRII PURE: ANTI-ESTETICUL. Reprezentare și (re)producție artistică postmodernă (Foster, Crimp, Owens). Feminism, discursul copiei, simulaționism, apropiationism.	-curs interactiv cu fundament de prelegere și prezentări multimedia -discuții pe baza unor exemple	
9. FUNDAMENTE TEORETICE ALE POSTMODERNISMULUI CRITIC-REZISTENT: „FRENCH THEORY”. ROLAND BARTHES: de la „operă” la „Text”. Principiul scriiturii: hedonismul critic. Textul de „plăcere” (plaisir) și textul de „desfătare” (jouissance). „Moartea autorului” și scriitura ca principiu productiv-explicativ și loc-instrument al subversiunii puterii.	-curs interactiv cu fundament de prelegere și prezentări multimedia -discuții pe baza unor exemple	
10. MICHEL FOUCAULT: funcția „autor” - dispozitiv de constrângere a ficțiunii. JACQUES DERRIDA: deconstrucția discursului estetic. Deconstrucția și teoriile/practicile artistice contemporane.	-curs interactiv cu fundament de prelegere și prezentări multimedia -discuții pe baza unor exemple	
11. POSTMODERNISMUL NEO-CLASIC ȘI REÎNVIEREA TRADIȚIEI: CHARLES JENCKS. Umanism, modernism, postmodernism: discurs filosofic și discurs artistic.	-curs interactiv cu fundament de prelegere și prezentări multimedia -discuții pe baza unor exemple	
12. Valorile postmodernismului neo-clasic: hibridare, dublă-codificare, pluralism.	-curs interactiv cu fundament de prelegere și prezentări multimedia -discuții pe baza unor exemple	

Bibliografie

Obligatorie:

-Barthes, Roland: „[The Death of the Author](#)” (1968), „[From Work to Text](#)” (1971), trad. engleză în [Image Music Text](#), London: Fontana Press, 1977; -[A Barthes Reader](#), ed. S. Sontag, Toronto: McGraw-Hill Ryerson, 1983; [The Pleasure of the Text](#) (1973) trad. Engleză New York: Hill and Wang 1975, trad. Ro. *Plăcerea textului* Ed. Echinoc, Cluj, 1994; *Romanul scriiturii. Antologie*, Ed.Univers, București, 1987.

-Crimp, Douglas: [On the Museum's Ruin](#), The MIT Press, Cambridge, Mass., 1997.

-Derrida, Jacques: [Diseminarea](#), Univers Enciclopedic, Buc., 1997; *La Vérité en Peinture*, Flammarion, Paris, 1978, trad. engleză [Truth in Painting](#), University of Chicago Press, 1987.

-Foster, Hal: (ed.) [The Anti-Aesthetic. Essays on Postmodern Culture](#), Bay Press, Washington, 1985; [The Return of the Real. The Avant-Garde at the End of the Century](#), The MIT Press, Cambridge, Mass., 1996.

³ De exemplu aspecte organizatorice, recomandări pentru studenți, aspecte specifice legate de curs/seminar cum ar fi invitarea unor practicieni în domeniu etc.

- Foucault, Michel: [„What is an Author?”](#) in: Ch.Harrison, P.Wood (eds.): [Art in Theory 1900-2000](#), 2003, trad. ro. în [Ce este un autor? Studii și conferințe](#), Idea, Cluj, 2014, pp.35-61.
- Greenberg, Clement: [Art and Culture: critical essays](#), Beacon Press, 1961: „[Avant-Garde and Kitsch](#)” (1939); „[Modernist Painting](#)” [1960], „[Avant-Garde Attitudes](#)” [1968], „[Modern and Postmodern](#)” [1979], trad. Română în [Idea, nr.18/2004](#); „After abstract expressionism” [1962], „Post-Painterly Abstraction” [1964], trad.fr. in: Claude Gintz (ed.) [Regards sur l’art américain des années soixante](#), Editions Territoires, Paris, 1979.
- Jencks, Charles: [What is Post-Modernism?](#), Academy Editions, London, 1986; [Post-Modernism. The New Classicism in Art and Architecture](#), Academy Editions, London, 1987; „[Postmodern and Late Modern: The Essential Definitions](#)”, [Chicago Review](#), vol.35, no.4, 1987, pp.31-58; [Critical Modernism: Where is Post-Modernism Going?](#), John Wiley&Sons, New-York, 2007: „[Preface](#)”; [The Post-Modern Reader](#), Wiley&Sons, New-York, 2010: „[What then is Post-Modernism?](#)”; [The Story of Post-modernism: Five Decades of the Ironic, Iconic and Critical in Architecture](#), Wiley&Sons, New-York, 2011.
- Krauss, Rosalind: [The Originality of the Avant-Garde and Other Modernist Myths](#), The MIT Press, Cambridge, Mass., 1989: „[The Originality of the Avant-Garde](#)”, „[Grids](#)”; [Passages in Modern Sculpture](#), The MIT Press, Cambridge, 1977; „[Sculpture in the Expanded Field](#)” [1979], in: H. Foster (ed.) [The Anti-Aesthetic: Essays on Postmodern Culture: A Voyage on the North Sea: Art in the Age of the Post-Medium Condition](#), Thames and Hudson, London, 2000; [Under Blue Cup](#), The MIT Press, Cambridge, Massachusetts, 2011.
- Owens, Craig: „[The Allegorical Impulse: Toward a Theory of Postmodernism](#)”, [October](#), Vol.12, 1980, pp.67-86; „[The Discourse of Others: Feminism and Postmodernism](#)”, in: H. Foster (ed.), [The Anti-Aesthetic. Essays on Postmodern Culture](#), 1985.
- Rațiu, Dan-Eugen, [Teorii contemporane asupra artei, Suport de curs](#), Univ. Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, 2025.

Bibliografia suplimentară sau recomandată ca lectură opțională:

- Buchloh, Benjamin D., Bois, Yves-Alin, Foster, Hal, Krauss, Rosalind: (eds.) [Art since 1900: Modernism, Antimodernism, Postmodernism](#), New York: Thames & Hudson, 2011
- Bourriaud, Nicolas: [Estetica relațională. Postproducție](#), Ed. Idea, Cluj-Napoca, 2007
- Călinescu, Matei: [Cinci fețe ale modernității: modernism, avangardă, decadentă, kitsch, postmodernism](#), Ed.Univers. București, 1995
- Connor, Steven: [Cultura postmodernă. O introducere în teoriile contemporane](#), Ed.Meridiane, București, 1999 (cu « Bibliografia postmodernismului în filosofie și teoria culturală »)
- Connor, Steven (ed.): [The Cambridge Companion to Postmodernism](#), Cambridge University Press, 2004
- Cusset, François: [French Theory. Foucault, Derrida, Deleuze & Co. și transformările vieții intelectuale din Statele Unite](#), Ed. Tact, 2016, trad.ro.
- Habermas, Jürgen: „[Modernity: An Incomplete Project](#)” (1980) in: H. Foster (ed.) [The Anti-Aesthetic: Essays on Postmodern Culture](#), pp.3-15; [Discursul filosofic al modernității](#) [1985], All, București, 2000
- Harrison, Charles, Paul Wood (eds.): [Art in Theory 1900-2000. An Anthology](#), Blackwell Publishers, 2003
- Hutcheon, Linda: [Politica postmodernismului](#), Ed. Univers, București, 1997
- Huysen, Andreas: „Mapping the Postmodern”, in: Linda J.Nicholson (ed.) [Feminism/Postmodernism](#), Routledge, New-York and London, 1990
- [Kitsch. New Perspectives on a Controversial Aesthetic and Cultural Phenomenon](#), [ESPES](#), Vol.13, No.2, 2024
- Lyotard, Jean-François, [The Inhuman. Reflections on Time](#), Stanford: Stanford University Press, 1991 (în special Cap. 2, 6, 7, 9, 11), trad. ro. [Inumanul](#), Ed. Idea, Cluj-Napoca, 2002
- Norris, Christopher: „Deconstruction, Post-Modernism and the Visual Arts”, in: Chr. Norris & Andrew Benjamin [What is Deconstruction?](#), Academy Editions, London, New-York, 1988
- Smith, Paul, Carolyn Wilde, [A Companion to Art Theory. Part II and Part III](#), pp.125-408, Oxford: Blackwell, 2007
- Rațiu, Dan-Eugen: [Disputa modernism-postmodernism. Introducere în teoriile contemporane asupra artei](#), ediția a II-a revizuită și adăugită, Eikon, Cluj-Napoca, 2012.

*NOTĂ: Textele marcate/subliniate sunt disponibile în format pdf pe platforma MsTeams a cursului (și parțial online pe pagina web a BCU).

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare - învățare	Observații
1. Prezentarea disciplinei, a obiectivelor, programarea-organizarea activităților și prezentarea modalităților de evaluare pe parcursul semestrului și finală.	-seminar interactiv pe bază de discuții / prezentări multimedia -comentariu text, dezbateri	

2. MODERNISMUL ESTETIC AMERICAN: C. GREENBERG. Avangardă și kitsch.	-seminar interactiv pe bază de discuții / prezentări multimedia -comentariu text, dezbatere	
3. Conflictul formelor artistice: abstract vs. figurativ; reducția modernistă și metoda critică formalistă. Modernism estetic: esențialism, istorism, formalism.	-seminar interactiv pe bază de discuții / prezentări multimedia -comentariu text, dezbatere	
4. Modernism american vs. modernism „clasic” european; abstracția (post)picturală americană: o nouă etapă a modernismului. Critica estetic-elitistă a post-modernului.	-seminar interactiv pe bază de discuții / prezentări multimedia -comentariu text, dezbatere	
5. POSTMODERNISMUL CRITIC-REZISTENT ȘI RE-EVALUAREA CONCEPTELOR ESTETICE MODERNISTE: ROSALIND KRAUSS. Critica demitologizantă și modelul structural al artei. Critica istorismului și a noțiunilor de „autor” și „operă”.	-seminar interactiv pe bază de discuții / prezentări multimedia -comentariu text, dezbatere	
6. Critica esențialismului: expansiunea conceptuală postmodernă. Valorile postmodernismului „rezistent”: copia, repetiția, multiplul, reproductibilul.	-seminar interactiv pe bază de discuții / prezentări multimedia -comentariu text, dezbatere	
7. De la „condiția post-medium” a artei contemporane la „cavalerii medium-ului”.	-seminar interactiv pe bază de discuții / prezentări multimedia -comentariu text, dezbatere	
8. CRITICA REPREZENTĂRII PURE: ANTI-ESTETICUL. Reprezentare și (re)producție artistică postmodernă (Foster, Crimp, Owens). Feminism, discursul copiei, simulaționism, apropiationism.	-seminar interactiv pe bază de discuții / prezentări multimedia -comentariu text, dezbatere	
9. FRENCH THEORY” ȘI SUBVERSIUNEA MODERNITAȚII. ROLAND BARTHES: de la „operă” la „Text”. Principiul scriiturii: hedonismul critic. Textul de „desfătare” (<i>jouissance</i>) și textul de „plăcere” (<i>plaisir</i>). „Moartea autorului” și scriitura ca principiu productiv-explicativ și loc-instrument al subversiunii puterii.	-seminar interactiv pe bază de discuții / prezentări multimedia -comentariu text, dezbatere	
10. MICHEL FOUCAULT: funcția „autor”-dispozitiv de constrângere/regulator al ficțiunii. JACQUES DERRIDA: deconstrucția discursului estetic. Deconstrucția și teoriile/practicile artistice contemporane.	-seminar interactiv pe bază de discuții / prezentări multimedia -comentariu text, dezbatere	
11. POSTMODERNISMUL NEO-CLASIC ȘI REÎNVIEREA TRADIȚIEI: CHARLES JENCKS. Umanism, modernism, postmodernism: discurs filosofic și discurs artistic.	-seminar interactiv pe bază de discuții / prezentări multimedia -comentariu text, dezbatere	
12. Valorile postmodernismului neo-clasic.	-seminar interactiv pe bază de discuții / prezentări multimedia -comentariu text, dezbatere	
Bibliografie Conform listei de mai sus		

9. Evaluare

Tip activitate	9.1 Criterii de evaluare ⁴	9.2 Metode de evaluare ⁵	9.3 Pondere din nota finală
9.4 Curs	-însușirea cunoștințelor predate la curs;	Evaluarea se va face atât pe parcursul semestrului cât și în timpul examinării finale	
	-capacitatea de a opera în mod corect și adecvat cu acestea.	Examen scris la sfârșitul semestrului (sesiune)	2/3 din nota finală
9.5 Seminar/laborator	-însușirea cunoștințelor discutate la seminar; -capacitatea de a opera în mod corect și adecvat cu acestea; -asumarea unei cercetări documentare proprii în domeniul teoriilor contemporane asupra artei;	Evaluarea se va face atât pe parcursul semestrului - verificare orală - cât și în timpul examinării finale	

⁴ Criteriile de evaluare trebuie să reflecte direct rezultatele învățării vizate la nivel de program de studii, respectiv la nivel de disciplină. Mai concret, se evaluează achizițiile de învățare menționate în rezultatele anticipate ale învățării.

⁵ Se recomandă stabilirea atât a metodelor de evaluare finală, cât și a strategiei de evaluare pe parcurs.

	-activitate seminar: participare la dezbateri, prezentare referat; -însușirea și aplicarea metodelor de cercetare și de redactare specifice filosofiei (analiză de text, referat, eseu academic).	Evaluarea se va face atât pe parcursul semestrului - verificare orală - cât și în timpul examinării finale	1/3 din nota finală
--	--	--	---------------------

9.6 Standard minim de promovare

- Curs / Examen: Elaborarea unei lucrări scrise cu temă impusă sau la alegere, de complexitate medie, utilizând paradigme teoretice de bază ale Teoriilor contemporane asupra artei.
- Seminar: Alegerea, planificarea și realizarea unor prezentări individuale orale și scrise la seminarii pe parcursul semestrului (dezbateri, analiză-comentariu de text, referat); Examen final: elaborarea unui comentariu de text.
- Plagiat se va considera orice lucrare care se constată a fi în proporție de cel puțin 10% copiată dintr-o altă sursă, iar utilizarea plagiatului va determina anularea evaluării. Nu se acceptă preluarea ca atare de texte generate cu ajutorul modelelor de limbaj/programelor IA. Orice contestație a notei obținute la examen va trebui însoțită de o cerere din partea studentului pentru reevaluarea lucrării. Rezultatul acestei reevaluări se va face de față cu studenții în decurs de 2 zile de la data contestației.

10. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)⁶

		Eticheta generală pentru Dezvoltare durabilă						
								Nu se aplică nici o etichetă

Data completării:

30.03.2026

Semnătura titularului de curs

Prof. dr. Dan Eugen Rațiu

Semnătura titularului de seminar

Prof. dr. Dan Eugen Rațiu

Data avizării în departament:

Semnătura directorului de departament

Prof. dr. Ciprian Mihali

⁶ Selectați o singură etichetă, cea care, în conformitate cu [Procedura de aplicare a etichetelor ODD în procesul academic](#), se potrivește cel mai bine disciplinei. Dacă disciplina tratează tema dezvoltării durabile la modul general (de ex. prin prezentarea/introducerea cadrului general al dezvoltării durabile etc.) atunci se poate alocă eticheta generală de Dezvoltare Durabilă. Dacă niciuna dintre etichete nu descrie disciplina, selectați ultima opțiune: „Nu se aplică nici o etichetă”.